

Molí de Casancots

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Molí de Casancots. 08610 AVIÀ. Zona Vilamarí
Emplaçament Camí de Codines a Pagerols. Al costat de la Riera de Clarà.

Coordenades:

Latitud: 42.05394
Longitud: 1.8122
UTM Est (X): 401712
UTM Nord (Y): 4656448

Classificació

Número de fitxa 08011 - 47
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: BPU. POUM Avià, DOGC 12/07/2011
Número inventari 2970 (1983)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002A00073
Fitxes associades:
[Casancots](#)
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía

Data de registre de la fitxa: dg., 02/12/2001 - 01:00

Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía. OPC

Data de la darrera revisió: dt., 29/04/2025 - 14:13

Descripció

El Molí de Casancots forma un conjunt amb la casa-molí fariner, el molí escairador, l'estructura de l'antic escairador, una sèrie de coberts construïts al voltant, la bassa i el rec. Es troba al costat de la riera de Clarà. La casa del molí té estructura de tres crugies amb diferents ampliacions realitzades a la mateixa època (1899), immediatament posteriors a la compra dels Puigpelat, actuals propietaris. És una casa de pedra de planta i dos pisos amb la vivenda al primer pis i a la planta baixa el molí fariner. A la façana principal, a ponent, es va afegir un cobert obert que proporciona un porxo a la planta i un assecador al pis amb la barana de fusta i que li afegeix bellesa al conjunt. El carener de la teulada és perpendicular a la façana. La porta principal té la llinda de fusta. A la habitació de la dreta de l'entrada hi ha el molí fariner que es conserva en perfectes condicions, ja que encara funciona. És un molí hidràulic d'una mola que rep la transmissió a través de l'aigua que prové de la bassa, que es troba a un nivell superior de la casa, i que cau a un rodet metàl·lic horitzontal que acciona l'arbre. Una mica més avall hi ha un casalot on es troba el molí escairador mogut per l'aigua que surt del molí fariner i que s'embassa en una bassa més petita al costat de l'escairador. Aquest molí, que pela el blat de moro, està format per una mola sotana amb parets de maó (com si fos uns pica circular i fonda) i un trull connectat amb l'eix de l'arbre que fa girar el rodet en empènyer l'aigua que baixa de la bassa. Es conserven diferents estris utilitzats al molí entre els que destaquen: una màquina de ventar, màquina d'engrunar blat de moro, llit de fusta per matar el porc, una bàscula, diferents eines petites com volants, sedassos, falç, martells, forques, etc.. Com a fet curiós el moliner va explicar que es conserva una mola de pedra de 130 cm de diàmetre (les actuals del molí fan 140 cm), que va quedar al mateix lloc on es va fer i que està inacabada. Aquesta mola ja hi era al mateix lloc quan els actuals propietaris van comprar el molí. Entre els dos casalots moliners es conserva una estructura de parets de pedra amb l'espai per una mola de l'antic molí escairador. L'actual moliner va traslladar l'escairador al lloc on es troba actualment, ja que abans era en aquest indret on resten les runes.

Observacions:

El blat de moro escairat s'implantà en zones de muntanya amb una agricultura pobra. Al Berguedà es menjava durant l'hivern i ara ha passat a ser un plat tradicional de la comarca. Fa cinc anys (1996) l'Ajuntament d'Avià va reparar la bassa, que perdia aigua, i des de llavors aconsegueix també les funcions de punt d'extinció d'incendis. L'Àmbit de Recerques del Berguedà va fer un enregistrament en vídeo l'any 1985 del moliner de Casancots treballant i que constitueix un document etnològic de gran importància. S'ha documentat com a col·lecció, però és també una tècnica artesanal.

Història

La història del molí és relativament jove, ja que es remunta a inicis del segle XIX. A l'Amillament 1862 el molí era de Joan Pejerols, junt amb la casa, i s'especifica que el molí era fariner i que tenia una mola. Posteriorment la casa i el molí van ser empenyorats per un tal Massana, aquest va vendre el molí a José Mercadal al 1883 i aquest als Puigpelat. Isidre Puigpelat, avi de l'actual moliner, va comprar el molí al 1888 i el van ampliar per anar a viure al 1899, per aquest motiu hi ha vàries llindes a la casa amb aquesta data. Aquest primer moliner també feia de ferrer i va fer arreus de ferro, així com destrals, ganivets i volants. En

Josep Puigpelat i Castella, el seu net, és l'actual moliner del Molí de Casancots i, fins fa pocs anys, encara treballava a ple rendiment. L'aigua de la riera de Clarà s'utilitzava per moure els següents molins: Molí de Curtics i el Molinot, al terme de Capolat; el Molí de la Riereta i el de Casancots, al terme d' Avià; i el Molí Nou de Sant Pau, a Casserres. Actualment cada any baixa menys aigua ja que no plou i, segons informació del moliner, mentre que fa un temps de cada deu anys hi havia una sequera, fa un temps que hi ha sequera cada any. Surt esmentada com a masia important d'Avià a la "Gran Geografia Comarcal de Catalunya".

Bibliografia

Gran Geografia Comarcal de Catalunya, Enciclopèdia Catalana, Vol. 3, pàg. 261. Barcelona. 1981.

COMA, R. (1983). El molí de Casancots. Ressonà n° 3, pàgs. 6-7.

VILADÉS, R. (1990). El blat de moro escairat. L'Erol n° 32, pàgs. 41-45.

Informació oral del moliner Josep Puigpelat i Castella.

CORTÉS ELÍA, MARÍA DEL AGUA (2019). De bona casa, bona brasa. La casa i l'espai domèstic rural al Berguedà. Temes d'Etnologia de Catalunya, 30. Generalitat de Catalunya.

